

**अनुसूचित जमातीच्या विकासासाठी राज्य योजनेतून
अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना घरगुती गॅस युनिट
पुरविण्याची योजना**

**महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक-वैटक-२००६/प्र.क्र.१/का.८
दिनांक- २० ऑक्टोबर, २००६**

प्रस्तावना:- राज्यातील आदिवासी क्षेत्र हे प्रामुख्याने डोंगराळ भागात आहे. अतिदुर्गम भागात आदिवासी राहात असल्यामुळे त्यांचा जंगलाशी जवळचा संबंध आहे. आदिवासी प्रामुख्याने जंगलामधून लाकूडफाटा व इतर साहित्याचा वापर आपल्या दैनंदिन जीवनामध्ये करीत असतात आणि त्यामुळे जंगलतोड होत असते. अनुसूचित जमातीची जी कुटुंबे जंगलात व जंगलाच्या कडेला असतील व ज्यांचा स्वयंपाक जळवू लाकडावर असतो अशा कुटुंबांना गॅस युनिट देऊन वृक्ष/ लाकूडतोड थांबविणे, पर्यावरणाचे संतुलन राखणे, जमिनीची धूप थांबविणे, पर्जन्यवृष्टीमध्ये वाढ व त्यांच्या घरातील वातावरण थुरापासून मुक्त करणे व त्यांच्या आरोग्यात सुधारणा करणे इ. बाबी विचारात घेऊन पुढील ४ वर्षात ४ लाख आदिवासी कुटुंबांना घरगुती गॅस युनिट पुरविण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:- शासनाने सन २००६-०७ ते सन २००९-१० या ४ वर्षात ४ लाख अनुसूचित जमातीच्या कुटुंबांना घरगुती गॅस युनिट पुरविण्याच्या योजना राबविण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. त्यानुषंगाने सदर योजना राबविण्याच्यासंदर्भात खालील अटीनुसार शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

१. सदर योजना केवळ दारिद्र्य रेषेखालील अनुसूचित जमाती (आदिवासी) कुटुंबांसाठी राबविण्यात यावी.

२. योजनेच्या खर्चाचे अंदाजपत्रक:-एका लाभार्थ्यास १४.२किलो सिलेंडर+गॅस शोगडीसह जोडणी करून देणे. सिलेंडरची किंमत अंदाजे रु.३००/-बयाना रक्कम रु.८५०/-, रेग्युलेटर रु.१००/-, गॅस ट्यूब रु.२००/-, डबलबर्नर शोगडी रु. १२००/- असे एकूण रु.२६५०/- किंवा कमाल एकत्रित रु. ३०००/-एकूण खर्च एका लाभार्थी कुटुंबासाठी करण्यात यावा.

३. योजना राबविणारी यंत्रणा : प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, पेट्रोलियम महामंडळे, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक यांच्यामार्फत राबविण्यात यावी.

४. नियंत्रण अधिकारी : आगुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक, संबंधित अतिरिक्त आगुक्त, आदिवासी विकास, व महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक योजनेचे नियंत्रक अधिकारी म्हणून काम करतील.

५. लाभार्थ्यांची निवड : संबंधित एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी करावी.

६. प्रकल्प क्षेत्राची निवड :

१) प्रकल्प निहाय वितरण करण्याबाबतचे क्षेत्र संबंधित कंपन्याकडून निवडण्यात यावे.

२) एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत गावांची निवड, लाभार्थ्यांची निवड आणि त्यांचे नकाशे याबाबतची यादी/माहिती व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक यांनी तेल कंपन्याच्या राज्य समन्वयकास उपलब्ध करून द्यावी.

७. योजनेची कार्यपध्दती :

१) राज्य समन्वयक, तेल उद्योग महाराष्ट्र राज्य कार्यालयाने कोणत्या कंपनीला किती लाभार्थी आणि कोणते क्षेत्र देण्यात यावे व याबाबतचा निर्णय घ्यावा.

२) महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक यांनी डिस्ट्रीब्युटर्सशिप मिळण्याबाबत राज्य समन्वयक, तेल उद्योग, महाराष्ट्र राज्य कार्यालयाकडे अर्ज सादर करावा.

३) संबंधित कंपन्यांनी राज्य समन्वयक कार्यालयाने ठरवून दिलेल्या लाभार्थी संख्येनुसार आदिवासी क्षेत्रात कार्यरत असलेल्या त्या कंपनीच्या वितरकामार्फत लाभार्थ्यांना गॅस पुरवठा करावा.

४) पेट्रोलियम महामंडळाचे अधिकारी किंवा त्यांचे एजंट यांनी लाभार्थी कुटुंबाच्या गटांना गॅस वापरणे व सुरक्षेबाबतचे प्रशिक्षण द्यावे. तसेच लाभार्थी कुटुंबाच्या घरी गॅस जोडणी करून देण्याची जबाबदारी पेट्रोलियम कंपन्यांच्या गॅस एजन्सीकडे राहिल. त्यानंतर ती गॅस एजन्सी ० ते १५ किलोमिटरच्या परिसरापर्यंत गॅस वाटपाचे काम करेल व त्या पलिकडील लाभार्थ्यांना घरगुती गॅसचा पुरवठा व वितरण महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक यांच्याकडून करण्यात येईल.

५) गॅस एजन्सीची सेवा ही निःशुल्क राहिल व वेळोवेळी उद्भावणा-या तक्रारींचे निःशुल्क निवारण संबंधित वितरकामार्फत करण्यात यावे.

६) या योजनेतर्गत शासनामार्फत परिच्छेद क्र. २ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे लाभार्थ्यांना गॅस युनिट पुरविणे अपेक्षित असून गॅस सिलेंडर भरणे इ.चा भविष्यातील खर्च लाभार्थी कुटुंबियांकडून करण्यात यावा.

८. योजनेच्या अटी व शर्ती :

१) लाभार्थी कुटुंबियास गॅस युनिट कधीच विकता येणार नाही. तसेच ते इस्तांतरीतही करता येणार नाही. तसे केल्यास त्यास दोषी मानून त्याच्याविरुद्ध कायदेशीर कारवाई करण्यात यावी.

२) प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी संबंधीत लाभार्थ्यास प्रत्यक्ष भेट देऊन योजनेच्या उद्दिष्टाप्रमाणे लाभार्थी पात्र असल्याची खात्री करावी.

३) विधवा, परित्यक्ता व आदिम जमातीच्या कुटुंबांना याचा लागू प्राधान्याने देण्यात यावा.

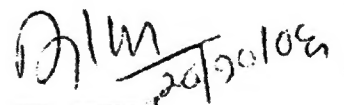
९. योजनेचे नियंत्रण व मुख्यमापन : प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प यांनी या योजनेची लागूपाणी करावी व त्याच्या उपयोगितेबाबतची दरमहा व त्रैमासिक माहिती अपर आयुक्त आणि आयुक्त, आदिवासी विकास यांना पाठवावी.

१०. सदर योजनेस सन २००६-२००७ या वर्षासाठी लागणारा निधी रु. ३० कोटी हा हिवाळी अधिवेशनात पुरवणी मागणी सादर करून व ती मंजूर झाल्यानंतर उपलब्ध करून दिला जाईल. यासंदर्भात स्वतंत्ररित्या आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

११. सदरहू शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक- ५२१/०६/व्यय-१४, दि. २२-८-०६ अनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

१२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २००६१०१३११११०३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ल. दा. व्यास)
उप सचिव

प्रति,
आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक.
सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास,

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

संचालक, माहिती व प्रसिध्द. संचालनालय, मुंबई.

सर्व जिल्हाधिकारी,

राज्य समन्वयक, तेल उद्योग, महाराष्ट्र राज्य, इ अँड एफ विंग, मेकर टॉवर्स, १२ वा मजला,
कफ परेड, मुंबई-४०० ००५.

सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी जिल्हा परिषद.

जिल्हा कोषागार अधिकारी (१५ आदिवासी जिल्हे)

महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) / (लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र-१, मुंबई/नागपूर

वित्त विभाग (व्यय-१४), मंत्रालय, मुंबई.

अन्न व नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

ना. मंत्री/राज्यमंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव,, मंत्रालय, मुंबई

मा. मुख्य सचिव, यांचे स्वीय सहायक.

स्वीय सहाय्यक, सचिव, आदिवासी विकास विभाग यांचे कार्यालय.

स्वीय सहाय्यक, सहसचिव/उप सचिव, आदिवासी विकास विभाग,

सर्व अवर सचिव/कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग,

कक्ष अधिकारी, का.७ आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.

निवड नस्ती (का.८), आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.